

GONDOLATOK A „RÖPÜLJ PÁVA”
FELSZABADULÁSI NÉPDALVERSENY
NYOMÁN

A „Röpülj páva” énekverseny folyamán sokakban felmerült a kérdés: a múltban hogyan juthatott oly magas művészi szintre a népdal? S ha a múltban oly csodálatos, technikai igényt kívánó cifrázatokig bontakozott ki, ma miért vagyunk kevésbé tanúi ily művészi énekek paraszti énekesek ajkáról?

A válasz egyszerű.

A múltban zárt közösségekben élt, fejlődött és származott át anyáról lányára, unokára a dal. Naponta éltek vele. Daloltak órákat az esti imádság idején, a fonóban, a mosóteknő és szövőszék mellett. A jó énekes nagymama cifrázta a dalt, a menyecske csak hajlítgatta, a gyermek a puszta vázlatát fogta fel, de énekelte tárt szívvel. A jó siratóasszony strófáinak visszhangja, a „buba sirató” egyszerűségében hangzott a pitvarban a rongy bábú felett. A család, a közeli szomszédság egyben énekiskolája is volt a gyermeknek és fiatalnak. Aktívan éltek vele. Ez formálta kedély világukat képviselve az érzelmi világukat képviselve az érzelmi skála minden pompáját. A drámai hangvételű balladától, a lírai szerelmi költészetig. Az epikus történetek fantáziát röpítő meseszövegétől az egyszerű mondókáig. Énekeltek s mozgásba, ritmusba is fogták. Legyen az munkaritmus, gyermekjáték, vagy akár csak a siratóasszony jajgató bólogatása. Megmozgatta érzelmvilágukat, cselekvésbe lendítette akaratukat, tágitotta fantáziájukat, élesztgette memóriájukat. A népdal, a nép szellemi, lelki életének olyan tápláléka volt, mint a szó, vagy tán annál is több. Amit fogva tartott a szemérem, azt a népdal feloldotta. Ki-

énekelhették a szív tickait, sőt trágár humorát is.

Ma az élet megváltozott. A világháborútól számítva a zárt paraszti közösségek élete megbomlott. Beáramlott sok új: érték és selejt, idegen és hazai városi hatás, új világkép és új erkölcs. Megzavarta a régi, paraszti énekiskolát. Szerencsére ekkorra már kiváló gyűjtőink a régi kincs színe-javát felgyűjtötték. Jöhetett a mindent elöntő, elárasztó új áramlat, a kincs java elásva-zárva a múzeumok fonográf hengerein és támlapjain kibírta a népvándorlást. Jaj, de úgy tűnt, örökre lett elásva. Kevesen hittek abban makacsul, hogy ami érték, nem veszhet el.

Nos, fél évszázad után és a nép tényleges hatalma birtokbavételének 25. évfordulóján itt áll előttünk egy fiatal lány, s nyomában a többiek: „Nézzetek, lássatok, mit leltem, milyen kincsre találtam. Csak elő kell venni, csak ki kell tisztítani, fényesíteni, csak helyére kell tenni minden szépséges dísztét. Szól ez magától, szól szívhez paraszti dédanyáink üzenete. Vegyétek, éljetez vele, daloljátok naponta, szebb lesz tőle az élet. Vigyétek bele a technika, az úrkutatás, a gépek és robotember világába! Ne mondjatok le a természet ajándékáról, a szív érzelmeiről, a dal mindent átlelkésíteni tudó erejéről! Értsd meg ifjú magyar nemzedék, át kell mentened a múltból, ami érték!”

A zárt közösségek fakuló világa helyett a technika vívmányai egy tág, nemzeti, sőt világ-közösséget teremtettek. Ebben az új közösségben már egy-egy szervezett énekiskola fészkből kell, hogy felrepüljön és bejárjon országot-világot a magyar dal szépsége.

GÁBOR ÉVA
Tanárképző Főiskola,
Szeged

